

COMÉDIE LARMOYANTE

Wouter Hoogland/foto's John Staal

De bokkenzang. Vinex Friesland

Wij zitten in een rustig wegrestaurant en lunchen met in droge sherry gestoofde vis met toast en boter. Er komen luidruchtige mannen binnen, musak speelt chant'encore.

Onderweg hierheen passeren ons jonge moeders die met het boodschappenwagentje peuters van en naar school brengen, en passeren wij een enkele nieuwbouwwijk. Verder is het landschap leeg en geordend, de lucht somber en nat. Leegte en rust zijn voor ons heil onontbeerlijk. We dreigen dat kwijt te raken door complexe factoren, maar het is er nog wel. De serveerster vraagt of het gesmaakt heeft met een Friese wending. Als nagerecht nemen we cappuccino met gember en dunne room. We krijgen er een Fries Dümke bij. Friesland is de meest mondaine van de drie noordelijke provincies. Chauvinisme heeft goeie kanten. Ze komen uit voor hun trots, ze promoten hun provincie, met Dümkes, de Beerenburg, het Friese stamboek, het Friese paard, de Friese klok, de Elfstedentocht en de Friese meren, maar die zijn gewoon door God gegeven. Friesland heeft elf steden en al eeuwen lang een middenkader. Groningen heeft twee steden en vrijwel geen middenkader. Drenthe heeft één stad en in het verleden alleen de allerarmsten gehuisvest. In Groningen is het feodale nog steeds meer voelbaar dan in Friesland en Drenthe.

De toename van onze welvaart heeft een keerzijde: BSE, varkenspest, Vinex en zinloos geweld; de pathologische symptomen. Nu het kan willen we alles en snel.

Leegte en rust zijn minder makkelijk te verkopen. Dat vraagt innerlijke zelfwaarneming en vertraging. We moeten alles direct hebben, de prijs daarvoor krijgen we niet te zien vooralsnog. De rekening is voor degene die na ons komt. Leegte en rust zijn voor ons heil onontbeerlijk, en voor ons welzijn, hetgeen wat anders is, is het bevredigen van de behoefte van nu een eerste vereiste.

En wat die behoeftes zijn, hamert de reclame en de televisie erin. John is het met me eens en maakt een foto. Leegte en ruimte hebben we al, daar hoeven we dus niet meer achteraan.

Als je geen hot-sex hebt, drie vakanties per jaar, één of meer auto's en een eigen huis, ben je mislukt. Met een vast inkomen financiert de bank dat. Vier keer je bruto inkomen willen ze al gauw lenen. Dat betekent voor een jong paar met een modaal inkomen van zeg f 40.000,- per persoon, een lening van drie ton.

Voor drie ton bouw je ongeveer 150 m2 vloeroppervlak, de auto kun je leasen, meubilair op afbetaling en nu alleen de hot-sex nog.

De mogelijkheid om een glimp op te vangen van datgene waar het eigenlijk om gaat, timmeren we dicht. Hard hollend op weg naar de volgende misleiding, rust vinden; als we dát maar bereikt hebben. Rust van buitenaf in plaats van rust van binnenuit.

Natuurlijk gun ik iedereen zijn kasteel. Het is een voorwaarde voor zelfverwerkelijking. We moeten niet terug naar vroeger. Dankzij socialisatie, industrialisatie en automatisering worden we steeds rijker en krijgen we steeds meer de kans op ontplooiing. Maar we moeten de keerzijde van die noodzakelijke ontwikkeling wel durven zien. En de moed hebben er anders mee om te gaan.

De woningfragmentatiebon Vinex hoeft niet en mag niet. Het moet anders.

Wat daarvoor nodig is, is de moed projecten niet te realiseren, af te wijken van de Vinex-route. Durven mee te werken aan een groter belang dan het korte belang, ik - mijn gemeente - mijn regio eerst.

Wij moeten ons bewust zijn van onze verantwoordelijkheid voor wat fout is voor de lange termijn. De oordeels van de Klinze waren er weer, gewoon bezig met hun werk.

